

Skrivnost podstrešne sobe

Nonšalanten predgovor

Besedilo igrivega dramoleta *Skrivnost podstrešne sobe* je nastalo v povsem neprimernem času za objavo, leta 1969, v roke urednika Cirila Zlobca pa je prišlo posredno v kontekstu pričevanjških zapiskov z naslovom *Življenje kot eksperiment*, ki pa v tem času niso primerni za objavo. Urednik me je presenetil s predlogom, da bi igrico objavil v Sodobnosti, kar je zelo blagodejno vplivalo

lo na avtorsko samoljubnost podpisanega. Zlasti pa sem mu hvaležen, da je tipkopis prebral in da sem iz njegovega predloga dešifriral naklonjeno sodbo o sami humoreski, posebno glede »enigmatičnega« konca. Že v davnem letu 1961. je ravnal podobno, ko je v radijskem podlistku objavil šaljivo zgodbo *Mesto Kvomožno v soncu poletnega popoldneva* v štirih nadaljevanjih. Ker gre za redek pojav, se mu toliko bolj iskreno zahvaljujem!

12. 7. 1992

France Vurnik

(Večer v podstrešni sobi. Študentka Mira si ravno umiva zobe, ko na vrata nekdo močno potrka. Takoj nato vstopi Moški srednjih let, v dežnem plašču in z baretko na glavi)

MOŠKI: Samo brez panike, prosim! Tukaj sem in tukaj ostanem.

MIRA: *(Njeno začudenje je seveda brezmejno. Hiti si spirati zobe in oblačiti haljo, oblečena je namreč v pidžamo. Moški si na hitro ogleduje sobo. Dekle v presenečenju jeclja)* Kaj . . . kaj . . . kaj hočete? Kričala bom. Na pomoč!

MOŠKI: Nobene panike, prosim! Pravzaprav nič ne prosim, ukazujem: nobene panike!

MIRA: Kaj hočete? To je vendar moja soba. Po vseh zakonih nedotakljiva.

MOŠKI: In takšna tudi ostane. Soba in zakoni ostanejo nedotaknjeni.

MIRA: Pa jaz? Kaj pa jaz?

MOŠKI: *(bolj zase, kot bi premišljal)* To bomo še videli.

MIRA: Ničesar ne razumem. Kaj neki pomeni vse to?

MOŠKI: Poslušajte, študentka Mira! Nobenih pooblastil nimate, da bi mi kar naprej zastavljali vprašanja. Za to sem izprašan jaz.

MIRA: Nadvse vljudni ste, nesramni, vsiljivi tovariš!

MOŠKI: Prosim vas, pustite prazne vljudnostne fraze . . .

MIRA: Pa vendar bi me zanimalo, kakšni motivi so vas pripeljali sem, se pravi, kaj hočete?

MOŠKI: Vse ob svojem času, dušica draga, samo nobenih nekvalificiranih vprašanj.

MIRA: (*obupano*) V moji sobi ste vendar.

MOŠKI: Tako je, ugotovitev je natančna: postal sem del te sobe. Postal in ostal bom.

MIRA: In ostali boste?

MOŠKI: Že spet odvečno vprašanje. Ostati moram.

MIRA: In s čim utemeljujete ta svoj sklep?

MOŠKI: Na to – filozofsko poantirano vprašanje vam za zdaj še ne morem odgovoriti.

MIRA: Ampak jaz bom pobesnela.

MOŠKI: In kakšen rezultat predvidevate?

MIRA: Na takšno nekvalificirano vprašanje ne odgovarjam.

MOŠKI: Tako je prav. S tem sva bliže sporazumu.

MIRA: (*divje*) Sporazumu?

MOŠKI: Sporazumu! Morava se namreč sporazumeti, da bova opravljala vsak svoje delo, ki nama je od usode naloženo. Poudarjam od usode, in da se pri tem ne bova ovirala.

MIRA: Če je tako, se bom potrudila, da vas bom ovirala . . .

MOŠKI: Tovarišica študentka Mira, priznam, tudi to je stališče. Vendar v tej situaciji popolnoma nestrateško, brez sistema.

MIRA: Kakšna pa je situacija, prosim? Kaj niste vdrli v mojo sobo kot vandal, ne da bi se predstavili, ne da bi povedali, kaj hočete, skratka, kot nasilnik.

MOŠKI: Pustiva patos, študentka Mira, dovolj ste zreli. Kar pa zadeva predstavitev – saj me niste pustili do besede. Jaz sem sistematik!

MIRA: Nasilnik!

MOŠKI: Ponovno prosim, opustite patos. Jaz sem že zdavnaj razčistil z njim in reči moram, sebi v prid. Na to vas še posebej opozarjam.

MIRA: No, kaj predvideva zdaj vaš sistem?

MOŠKI: Pojdiva po vrsti in se najprej predstaviva . . . Vi ste Mira Podlogar, slušateljica Visoke šole za politične vede, tretji letnik; učni uspeh povprečen, se pravi, da za silo lezete skozi šivankino uho izpitov in še tako ne bi, če bi izpiti ne bili pogoj za štipendijo, ki vam jo podeljuje Tovarna dekorativnih tkanin na priporočilo vašega strica, partijskega sekretarja . . . Rojeni v vasi Zabukovje 3. julija 1947. leta, oče kmetijski delavec, mati gospodinja. Ste peti otrok v sedemčlanski družini, stanujoči pri materini znanki, prijateljici iz deklinskih let. Vaša karakteristika: še ni prebolela prehoda s podeželja v mesto, zato se počuti v Ljubljani nekoliko negotovo in je na splošno dokaj nezaupljiva, še posebej pa do moških . . . K temu dodajam svoj osebni komentar: to je nedvomno simpatična poteza v vašem značaju, čeprav se to mojega sistema ne tiče. Nadalje karakteristika ugotavlja . . .

MIRA: (*divje vpade*) ... da je mojega potrpljenja tudi kdaj konec in da vam bom primazala krepko klofuto ...

MOŠKI: Žal, to ni navedeno, ker bi bil na to pozoren iz obrambnih razlogov, vendar bom takoj, ko bo mogoče, to ugotovitev vnesel.

MIRA: Joj, kaj sem zagrešila, da prihaja takšna kazen nadme?

MOŠKI: Vidite, kako potrjujete navedene izsledke. Ničesar niste zagrešili, in vendar imate slabo vest.

MIRA: Tepec! To se samo tako reče. To je fraza, primerna za trenutke v brezupni situaciji.

MOŠKI: Pretiravate! Sploh pa zgubljam čas z vami. Pustite si že dopovedati, da se moram držati sistema.

MIRA: To se pa mene ne tiče.

MOŠKI: Kaj takega si lahko samo mislite! Od trenutka, ko sem prestopil prag vaše sobe, se vas moj sistem tiče in vas bo zanimal vse dotlej, dokler je ne bom zapustil. Zapustil pa je ne bom vse dotlej, dokler ne opravim svoje naloge. Dokler je uspešno ne opravim. Da pa bi mogel svojo nalogo uspešno opraviti, vas prosim, da mi za začetek posodite tale svoj stol. To bo vaša edina žrtev. (*Stol odnese k oknu in se lepo namesti.*) Odslej naprej sem predmet med predmeti vaše sobe. Ničesar več ne zahtevam od vas, edino to, da se s svojim novim, tako poceni pridobljenim predmetom ne hvalite, kakor da bi kupili nov avto ...

MIRA: Kaj vam pride na pamet!

MOŠKI: To zahtevo postavljam zelo ostro. Po domače rečeno: niti besedice nikomur, da sem tukaj. Vi pa se počutite kot včeraj ali predvčerajšnjim, skratka, kot doma, saj ste v svoji sobi ...

MIRA: No, to je res prijazno od vas, vendar se že vse dni zelo slabo počutim ... (*se odpravlja v posteljo; obraz si namaže z nočnimi kremami, vmes si prižge tranzistor, zabavna glasba, potem leže. Lista knjigo, pa se ne more zbrati. Pogosto pogleduje proti Moškemu*) Pa bo to dolgo trajalo?

MOŠKI: Na kaj mislite?

MIRA: Na to vaše bivanje med mojimi predmeti.

MOŠKI: Odvisno od okoliščin.

MIRA: Kakšne pa so te okoliščine?

MOŠKI: Del strateškega načrta, kar pa vas ne zanima.

MIRA: Kaj ko bi sestavila pravilnik, ki bi določal, kaj me v svoji sobi lahko zanima in kaj ne.

MOŠKI: Iz vas govori poklicna usmerjenost ... (*Moški natančno opazuje okolico skozi okno, iz notranjega suknjičevega žepa privleče neke listine in si jih ogleduje. Bolj zase*) Strašno samotni kraj.

MIRA: Kaj pravite?

MOŠKI: Da ste se naselili v strašno samotnem in nevarnem delu mesta.

MIRA: Kjer sem pač dobila sobo.

MOŠKI: No, saj vam nič ne očitam, pa tudi nobene krivde ni v tem. Sploh pa ne gre za vas.

MIRA: Za koga pa?

MOŠKI: S takšnimi direktnimi vprašanji ne dosežete ničesar. Potrebna je taktika.

MIRA: Prav! Ste poročeni?

MOŠKI: Ne. Na to vam lahko odgovorim, čeprav je vprašanje spet preveč direktno.

MIRA: Koliko pa ste stari?

MOŠKI: Ah, kako nerodno vprašujete. Naj vam jaz za zgled zastavim nekaj vprašanj!

MIRA: Ampak odgovarjala bom, če bom hotela.

MOŠKI: Te svobodne odločitve vam nihče in nikjer ne more odvzeti.

MIRA: Mislite?

MOŠKI: Oh, a ste težki. Eno je teorija, drugo praksa. Če hočeš biti uspešen, moraš obvladati oboje, kakor pač nanese.

MIRA: Kaj buljite kar naprej skozi okno?

MOŠKI: Študentka Mira, ne tako naravnost. Na vašem mestu bi vprašal: Je romantičen pogled skozi okno v temno noč?

MIRA: Nedvomno.

MOŠKI: To vprašanje sem zastavil sebi v vašem imenu, ne pa vam.

MIRA: Jaz pa sem odgovorila sama sebi in ne vam.

MOŠKI: Nemogoči postajate.

MIRA: Nemogoča sem!

MOŠKI: Študentka Mira, imam pooblastila, s katerimi lahko zahtevam, da ne boste nemogoči, kar pomeni, da boste tiho.

MIRA: Nič lažjega. Saj kar naprej mlativa prazno slamo. *(premor)* Niti poučnih vprašanj mi še niste zastavili.

MOŠKI: Zdaj ne utegnem. Ugasniti bova morala luč, da bom bolje videl.

MIRA: In da vas ne bi kdo videl...

MOŠKI: To naj vas ne skrbi. Tudi neviden znam biti. *(Ugasne luč; delna zatemnitev, ker cestna svetilka izdatno razsvetljuje sobo).*

MIRA: *(po krajšem premolku)* Je lep pogled v pomladno noč?

MOŠKI: Je. Ampak to je poezija. Meni pa gre za stvar.

MIRA: Pa stvar? Kakšna je ta vaša stvar?

MOŠKI: Stvari, ki zanimajo mene, niso nič kaj čedne.

MIRA: Navzven ali navznoter?

MOŠKI: Kakor jih pač vzamemo.

MIRA: Naporno delo.

MOŠKI: Kako to mislite?

MIRA: Naporno delo takole vso noč buljiti v noč in reševati v njej nekakšne rebuse.

MOŠKI: Saj ne bom vso noč opazoval...

MIRA: No, to sem želela slišati.

MOŠKI: Ja, ampak se prezgodaj veselite. Tukaj bom namreč tudi prenočil.

MIRA: Kje pa, če bi mi hoteli razložiti?

MOŠKI: Ne nad vami, ne pod vami – kako ste napeti!

MIRA: Vi pa zapeti.

MOŠKI: Prosim, ne motite me več pri delu.

MIRA: Pa vas bom! (*vstaja iz postelje*) pa vas bom... pa vas bom...
(*Izzivalno hodi po sobi.*)

MOŠKI: (*se ozira za njo*) To je provokacija. Takoj nazaj v posteljo!

MIRA: (*bolj zase*) Aha, na tej valovni dolžini pa sprejema... (*Glasno*) Kdo lahko ukazuje v moji sobi, naj grem v posteljo?

MOŠKI: Prosim vas, Mira, pojdite v posteljo, v službi sem...

MIRA: Dobro, šla bom, samo prej mi boste odgovorili na nekaj čisto konkretnih vprašanj. Zakaj buljite skozi okno?

MOŠKI: To je službena skrivnost!

MIRA: (*se mu približa in se začne slačiti pred njim*) Tako... Zakaj buljite skozi okno?

MOŠKI: (*obupan*) Poslušajte... to je...

MIRA: (*zahtevno in še nakazuje slačenje*) Zakaj?

MOŠKI: ... nekega norega profesorja zasledujem.

MIRA: Zakaj?

MOŠKI: Poslušajte, dekle, rekel sem vam, da so to službene skrivnosti. Odgovarjali boste, če jih izdam.

MIRA: Zakaj zasledujete profesorja in zakaj ravno iz moje sobe?

MOŠKI: Profesor stanuje v tistile hiši. Vogalna soba v drugem nadstropju je njegova delovna soba. Poglejte, še zdaj ima luč.

MIRA: Pa je to že sumljivo?

MOŠKI: (*se obotavlja*) No, ja...

MIRA: Odgovorite. Slekla se bom do zadnje capice!

MOŠKI: (*čisto obupan*) Vse vam povem, samo oblecite se, prosim.

MIRA: (*med oblačenjem*) No?

MOŠKI: Profesor je razredni sovražnik in sovražnik države tudi. Napisal je knjigo, v kateri razkrinkava naš narod, in to knjigo objavil v tujini.

MIRA: Kako nas razkrinkava, kaj piše o nas?

MOŠKI: Da smo nagnjeni k pijači, nebrzdani v ljubezni in zato pri delu in državljanski zavesti mlačni.

MIRA: Verjetno bo držalo, ampak midva sva izjeme, ne!

MOŠKI: V službi ne grem nikoli tako daleč.

MIRA: Ampak, poslušajte, tovariš. Če ga samo za to zasledujete, bi morali prej pobesiti tri četrtine naroda, ker to, kar profesor opisuje, počne.

MOŠKI: Ne gre za to; nobenega političnega instinkta nimate – kako ozki so ženski možgani.

MIRA: Če boste zinili še eno samo zoper ženske, bom v hipu gola pred vami.

MOŠKI: Napak ste me razumeli. Mislil sem tako, kako naj se izrazim, fiziološko, ne pa funkcionalno. Ženske nas gotovo v marsičem prekašajo.

MIRA: Nedvomno. Se je že izkazalo, še bolj se pa bo! Za kaj gre torej v profesorjevi aferi?

MOŠKI: Stvar je v tem, da je knjigo izdal v tujini in se tako pridružil lažni propagandi in blatenju našega naroda od zunaj. Naša kritika je svoje že rekla.

MIRA: Kaj pa je rekla naša kritika?

MOŠKI: Da so sicer njegove ugotovitve točne, da pa so lažne in zlonamerne, ker prihajajo iz tujine.

MIRA: Naša kritika pa res vse ve!

MOŠKI: Saj vam pravim! To pot je bila še v izjemnem načelnem položaju, ker je dobila sugestije od zgoraj.

MIRA: Kako je to zanimivo.

MOŠKI: Zanimivo že, zanimivo, ni pa novo.

MIRA: Vsaka stvar ima v sebi nekaj novega, pa tudi če se samo na novo pojavi.

MOŠKI: Za vas, ki ste mlajši... Poglejte, v kakšno situacijo ste me spravili. Za to boste odgovarjali!

MIRA: Zakaj pa ste vse izčenčali? Nezanesljivi ste.

MOŠKI: Prisilili ste me; mučili ste me! Če bi me topli, ne bi izdal. Tako pa ste me zlomili s psihoseksualno metodo, ki je še zelo neraziskana.

MIRA: To priznanje vam štejem v dobro. Koliko časa nameravate ostati tukaj?

MOŠKI: Dokler ne ugotovim, s kakšnimi sovražnimi silami se profesor sestaja. Za vsem tem stoji namreč organizacija, ki pa je še nismo odkrili in še ne vemo, kakšni so njeni cilji.

MIRA: To bo gotovo dolgo trajalo, že jutri začnem iskati novo stanovanje. *(Leže na posteljo).*

MOŠKI: Kako ste kruti. Menda me ne boste pustili samega v tej podstrešnici.

MIRA: Sicer pa mislim, da bodo za to poskrbeli drugi. Nadaljnje ukrepanje prepuščam usodi. Lahko noč!

MOŠKI: Lahko noč in dobro spite!

MIRA: Veliko sreče pri vašem odgovornem in nadvse pomembnem delu... *(Popolna zatemnitev in prehod na jutranjo radijsko glasbo. V sobi je svetlo jutro. Moški sedi pri oknu kot sinoči. Radio igra).*

MIRA: *(vstopi; prinesla si je mleko in kruh in začne si pripravljati zajtrk).* No, kako, je bilo kaj efekta?

MOŠKI: Spremeniva temo! Kar naprej ženete isto.

MIRA: Ste se že kdaj preskusili, če imate kaj socialnega čuta?

MOŠKI: Mislim, da nisem bil še v takšni situaciji.

MIRA: No, potem ste zdaj.

MOŠKI: Spet oživljate patos. Ne razumem vas.

MIRA: Takoj me boste razumeli. Samo zbrano me poslušajte.

MOŠKI: Ne preostane mi drugega, počutim se kot vaš jetnik...

MIRA: Ta je pa lepa... Gospodinja me meče na cesto. Bi vas morda zanimalo, s kakšnimi besedami?

MOŠKI: Prizanesite mi z njimi, prosim vas!

MIRA: Že vidim, nobenega socialnega čuta ni v vas. Prav zato vam ne bom prizanesla.

MOŠKI: O, poklic! O, usoda!

MIRA: Že na hodniku me je čakala, ko sem šla po mleko. »Bi stopila malo k meni v kuhinjo, samo za trenutek,« me je sladko povabila. »Ja, lahko,

čeprav nimam veliko časa,« ji pravim. »No, če ga imaš za druge na pretek, si ga še zame vzemi malo, nekaj resnega te moram vprašati.« Med tem sva bili že v kuhinji. Zdaj se je z zariplega obraza vsul plaz besed: »Da boš vedela, naša hiša je poštena in ne prenese nobenih cip pod svojo streho. Kot svetnica hodiš naokoli, svetohlinka, a na skrivaj ga imaš, kalina, kar za vso noč. Iz take poštene hiše si prišla, mama me je še posebej prosila, naj gledam nate, ampak kako naj bom jaz, neumnica, stara nevednica kos takšnih mladi ptici. Sramota zate, za vašo in našo hišo. In če se ne motim, je še kar pri tebi... Na policijo bom šla in ga prijavila kot vlomilca...« »Počakajte, da vam pojasnim,« sem jo skušala pomiriti. »Nimaš mi kaj povedat. Še danes bom pisala tvoji mami, ti pa se poberi iz naše hiše...«

Ste zdaj zadovoljni, ko sem na cesti?

MOŠKI: Tu je potrebna metoda, že vidim. Situacija ni nikoli tako obupna, da bi bila brezupna.

MIRA: Iz vas govori samo rutina, ne pa prepričanje.

MOŠKI: Tako plitev pa spet nisem. Čakajte no, k njej stopim.

MIRA: Ste res tako pogumni? Jaz na vašem mestu bi si ne upala. Zelo odločna ženska je.

MOŠKI: Ena sama metoda je, s katero se dá mene pritisniti k tlom.

MIRA: In ta je?

MOŠKI: Psihoseksološka. Mislim, da ni nevarnosti.

MIRA: Nikoli ne več...

MOŠKI: Me pa zanima... (*Stopi proti vratom, vendar se obrne*) Poslušajte, študentka Mira, sedite no na tale stol in natančno opazujte, če bo kdo prišel v profesorjevo hišo ali odšel iz nje.

MIRA: Ne poznam vaših metod...

MOŠKI: Z delom si jih pridobite, lahko vam še prav pridejo...

MIRA: Naj bo! Me pa res zanima, kako boste opravili. (*Moški odide. Mira zajtrkuje in tu in tam stopi k oknu, se spet vrne k mizi; nenadoma se zastrmi skozi okno za dalj časa, potem zajtrkuje naprej. Kmalu se vrne Moški*).

MOŠKI: Urejeno! Odpoved umaknjena. Gospodinja se vam opravičuje in naju za danes opoldne vabi na kosilo...

MIRA: Ne morem verjeti. Kako ste pa to dosegli?

Boste skodelico mleka?

MOŠKI: Najlepša hvala, postregla mi je vaša prijazna gospodinja.

MIRA: Saj kar strmim.

MOŠKI: Mislim, da tudi lahko. Brez sistema, v tem primeru pravzaprav metode, ne bi bilo nič.

MIRA: In kaj ste ji metodično napletli?

MOŠKI: Kadar hočete pri ljudeh kaj doseči, jih morate prestrašiti. Naslikati jim je treba grozno situacijo, kamor se pogrezajo. Ko to izvedete kar se da slikovito, se morate razglasiti za rešitelja in vaš cilj je dosežen.

MIRA: Res, zelo preprosto. Ampak kako ste to izvedli?

MOŠKI: Lepo sem se ji predstavil. Lepa beseda zmerom lepo mesto najde.

Nato sem ji zaupal, da smo iz nekega tatu, ki smo ga včeraj prijeli, izvlekli, da njegovi pajdaši pripravljajo napad na to hišo. Nekdo jih je obvestil, da ima gospodinja veliko denarja in celo nekaj zlatnine, da je med tretjo in sedmo popoldne večinoma sama v hiši, pa so se odločili, da bodo v enem izmed prihodnjih popoldnevov napadli njeno hišo. Policija je takoj reagirala, poslala mene, da prežim na okolico in sumljive tiče, ki si bodo gotovo prišli ogledovat hišo in soseščino... Ker pa nje, gospodinja namreč, nisem hotel vznemirjati, in ker je iz vaše sobe najboljši razgled, sem se pač odločil in stopil kar sem, da bi bilo moje poslanstvo kar se da konspirativno. Tako je prišlo do nesporazuma, katerega žrtev ste postali vi. Na vas je, sem dejal gospodnji, da to popravite, da ohranite mirno kri, ker le tako bomo lahko obvladali situacijo, se pravi, prijeli tatove.

MIRA: In vam je nasedla?

MOŠKI: Oh, vsak človek se boji zase, še bolj pa za tisto, kar ima rad. Vaša gospodinja pa ima nadvse rada denar...

MIRA: Kako se ljudje pustijo voditi za nos! Kar hudo mi je zanj.

MOŠKI: Kaj vam bo hudo? Namen je dosežen, ostali boste v svoji sobi, študirali boste, postali boste politologinja in kdo ve, kaj vse vas še čaka potem...

MIRA: Pa vi? Boste vi ostali? Hočem reči: kdaj boste odšli?

MOŠKI: Saj res, tako sem se vživel, da sem za hip celo pozabil na svojo dolžnost. (*Pohiti k oknu*). Ste med tem kaj posebnega opazili?

MIRA: Ja, profesor je šel od doma. Če je bil profesor, ki ga vi zasledujete.

MOŠKI: Kakšen je bil?

MIRA: Bolj majhen kot velik, dokaj obilen gospod čez pas, v levi je imel aktovko, v desni palico, pokrit je bil s klobukom z navzgor zavihanimi krajci; šel je počasi, dostojanstveno.

MOŠKI: Da, to je bil on. Ga je kdo spremljal?

MIRA: Ne, bil je čisto sam. Sicer pa, če bi tekli za njim, bi ga še dohiteli.

MOŠKI: No, tekel pa že ne bom za njim. Opazovati moram njegovo hišo in okolico. Saj se tudi v njegovi odsotnosti lahko kdo prikrade v njegovo stanovanje.

MIRA: (*pogleda na uro*) Ojej, kako zgubljam čas, prvi dve predavanji sem že zamudila.

MOŠKI: Pa da, te še drugi dve. Zelo prazna bo soba, če boste odšli.

MIRA: Predmet več ali manj...

MOŠKI: (*seže na stol k oknu. Po krajšem premoru*) Ste bili že kdaj na Triglavu?

MIRA: Hja v hribe me ne zanima.

MOŠKI: Seveda ne, če nimate dobre družbe. Kaj vas pa sicer zanima?

MIRA: Gledališče.

MOŠKI: Gledališče! Tudi mene. Zelo. Gledališče kaže obraz sveta in zakulisje življenja.

MIRA: Ah, dajte no, kje ste pa to prebrali? Takšno, kakršno je zdaj, ne kaže

ne eno ne drugo, pač pa ustvarja v človeku zmedo. To slačenje duha in razkazovanje duhovnih genitalij presega že vse mere.

MOŠKI: Hočete reči – mere tradicionalnega okusa? Kaj pa nocoj igrajo?

MIRA: Se vam zdi to pomembno? Jaz grem v gledališče, kadar sem zanj razpoložena.

MOŠKI: In potem vidite nekatere predstave po petkrat, drugih pa nikoli.

MIRA: Kako pa to veste?

MOŠKI: Preprosto, ker hodite v gledališče brez sistema. Življenje ni happening.

MIRA: Jasno, življenje je delovni dan.

MOŠKI: To ni izvirno, to sem že nekje bral.

MIRA: Kaj pa je izvirno? Kaj v našem življenju pa je še izvirnega? Kaj je na primer v vas izvirnega?

MOŠKI: Ne bom se hvalil, ampak prepričan sem, da nekaj izvirnega je v meni.

MIRA: To bi pa res rada vedela, kaj. Morda tisto, da se bojite gole ženske?

MOŠKI: Samo kadar sem v službi. No, vidite, s to psihoseksološko metodo ste bili zelo izvirni.

MIRA: Dajte no! V nekem zanikrnem filmu sem videla podoben prizor! Nenadoma sem se spomnila nanj in si mislila, naj poskusim še jaz, da bi spoznala vaše duševno zakulisje.

MOŠKI: Pa ste ga?

MIRA: Joj, kako nebogljeno ste vse izblebetali.

MOŠKI: Povedal sem vam, da te metode ne obvladam.

MIRA: Ampak jo boste morali, če boste hoteli narediti kariero.

MOŠKI: Menda imate prav. (*Premolk*) Boste šli nocoj v gledališče?

MIRA: Drevi me čakajo druge skrbi. Drevi se reče. Nocoj velja za nazaj.

MOŠKI: Vam lahko kaj pomagam?

MIRA: Lahko.

MOŠKI: S čim, prosim, na uslugo vam bom.

MIRA: S tem, da odidete iz moje sobe.

MOŠKI: Vaša zahteva me znova preseneča. Obrazložil sem vam, da imamo opraviti z nevarnim človekom, če ne celo z nevarno organizacijo. Sobe ne morem zapustiti, dokler stvari ne razčistim.

MIRA: Potemtakem mi ne morete nič pomagati.

MOŠKI: Kako pa naj bi vam koristil moj odhod?

MIRA: Na to vprašanje vam ne odgovorim. Ali pa vam bom. Če bi odšli vi, bi bila soba prosta in lahko bi si pripeljala obisk.

MOŠKI: Kaj pa gospodinja?

MIRA: Saj nisem rekla, da bom pripeljala moškega.

MOŠKI: Rekel sem vam že, da me jemljite kot predmet med predmeti. Torej lahko tudi v moji navzočnosti pripeljete kogarkoli.

MIRA: To je čista teorija. Že ob prvem poskusu bi se sesula v prah.

MOŠKI: Morda pa se bodo sovražniki že danes pokazali. To bi bila prava sreča zame. Če jih odkrijem in odkril jih bom, o tem ni dvoma, me čaka lep oddih in morda še kaj drugega.

MIRA: Pri tem mislite na povišanje plače ali celo na napredovanje iz vohljača v inšpektorja.

MOŠKI: Uganili ste. Zares ste prenikavi.

MIRA: Ni bilo težko, saj vam pravim, da ni nič novega na svetu.

MOŠKI: Pod soncem.

MIRA: »Na svetu« sem rekla.

MOŠKI: Pa se pravi »pod soncem«.

MIRA: Vidite, kako ste vklenjeni v šablone. Za vse, kar počnete, imate model, že tisočkrat preskušen model.

MOŠKI: Morda pa ne za vse.

MIRA: Ah, zdaj pa grem. Saj se nimava več kaj pogovarjati...

MOŠKI: Zelo nerodna ugotovitev za situacijo, v kakršni sva. Najina eksistenca je trenutno zagotovljena samo, če bova govorila.

MIRA: Potem se jaz takšni eksistenci odpovedujem in odhajam v mesto. *(Si oblači plašč)*

MOŠKI: Ne pozabite, da sva povabljena h gospodinji na kosilo.

MIRA: Ah, spet ena obveznost.

MOŠKI: In da greva zvečer v gledališče.

MIRA: Kako to mislite? Kaj pa vaša obveznost?

MOŠKI: Do takrat bom imel sovražnika v pesti.

MIRA: V to šablono pa ne verjamem. Zdravo!

MOŠKI: Jaz pa še vedno. Na svidenje! *(Požvižgava in čez nekaj časa pomaha, gotovo študentki Miri. Zatemnitev). (Situacija po zatemnitvi je takale: MIRA leži v postelji, MOŠKI pa sedi na robu postelje na pol oblečen in se oblači. Dialog steče med oblačenjem.)*

MOŠKI: Da, da... da, da... da, da... da, da... *(po kakšnem znanem opernem napevu)* Tale tvoja sobica je pa res kar prijazna.

MIRA: Kakšen poklon stvari, kakor da bi živih ne bilo v bližini.

MOŠKI: Preobčutljivost je bolezen, ki jo ljudje zelo privoščijo. Dobro veš, da sem mislil nate.

MIRA: Res?

MOŠKI: Prišežem!

MIRA: In nič na profesorja in njegove pajdaše?

MOŠKI: Oh, kje je že to! Saj ti nisem utegnil niti razložiti. Vpričo gospodinje nisem mogel, moral sem kombinacijo s tatovi kombinirati naprej, potem pa tudi ni bilo časa. Profesor in člani organizacije, s katerimi je bil povezan, so že zdavnaj na varnem. Med tem ko si ti šla v mesto, so se pojavili... pet jih je bilo.

MIRA: Kako pa si jih prepoznal? Rekel si, da še raziskujete, če je povezan s kakšno organizacijo.

MOŠKI: Zelo preprosto! Po opazovanju in logičnem sklepanju, ljuba. Kako si lepa! Čisto si me zacoprata... Dva sva vstopila, trije pa so ostali zunaj: eden se je sprehajal po cesti na tej strani, eden na drugi, tretji pa je odšel za hišo. Fantje so se dobro zavarovali. Ampak zadeva je bila preočitna. Z radijskim oddajnikom sem sporočil situacijo centrali, v nekaj minutah je bila tu patrolja, ki jih je polovila kot mačke...

MIRA: Pa saj profesorja ni bilo doma.

MOŠKI: Kako si naivna. Profesorja so pričakali pred predavalnico. Tako je bilo dogovorjeno. Dva v civilu, da bi ne bilo škandala; saj veš, kako je danes s študenti: za vsak piš vetra, ki jim ni pogodu, demonstrirajo.

MIRA: Kaj boste zdaj z njimi?

MOŠKI: Zelo preprosto: preiskava, sodna obravnava, sodba...

MIRA: Kaj pa, če si se zmotil?

MOŠKI: Draga, jaz se ne zmotim. Zadeva je urejena, ne misliva več nanjo. Lahko si privoščiva še lepo noč in jutri lep dan. Gospodinja nama bo hvaležna, saj jo varujem pred tatovi. Lahko bom pri tebi, dokler jih ne zasačim.

MIRA: Kako si jo prepričal, kar strmela sem! Odlično obvladaš metodo; človek ti mora verjeti, zaupati...

MOŠKI: To me zelo veseli, da mi priznavaš takšne sposobnosti.

MIRA: Pa si se kaj vprašal, do kakšne meje smeš? Kako boš pojasnil gospodinjji, ko tatov ne bo in jih torej ne boš mogel zgrabiti?

MOŠKI: Zelo preprosto, ljuba. Pojasnil ji bom pač, da so jih razen mene zasledovali še drugi in da so imeli več poklicne sreče. Prijeti tat je namreč izblebetal, da ima njegova tolpa v načrtu več vlomov in naključje jih je popeljalo prej drugam, kjer so jih prijeli.

Na koncu dodam še tolažbo, da se jih ni treba več bati, čeprav ji bom svetoval, naj vloži denar raje v hranilnico.

MIRA: Zlat si, ljubi. Sprva si se mi zdel zelo tuj, po domače rečeno – neprebavljiv. Kako se človek moti. Toliko nežnosti si mi odkril... *(tudi ona vstaja in se oblači).*

MOŠKI: Veš, Mira, človek, kakor jaz, ki se bliža zrelim letom, ima že določene izkušnje, med katere sodi tudi razumno uživanje. Ljubezen je največje uživanje, torej največja sreča, ki je je človek lahko deležen v tem dolgočasnem življenju. Razumno uživanje pa je odvisno od znanja... *(MIRA stopi medtem po sobi in se za trenutek, tako mimogrede zazre skozi okno in nenadoma se zastrmi ven)*... se pravi, kolikor boš dajal, toliko boš dobil; kako to dosežeš, ni pomembno, bistveno je, da veš, čim bolj boš nežen, se pravi spreten, toliko bolj boš deležen...

MIRA: *(zakriči)* Nehaj, poglej, pridi sem!

MOŠKI: *(se zastrmi vanjo in se začne umikati proti vratom)*

MIRA: Profesor gre s svojo ženo na večerni sprehod! O, moj bog, koliko komedij...

MOŠKI: *(zbeži.)*

MIRA:... Toliko čenčanja in kombinacij, ko bi bilo vendar lahko tako preprosto. Niti imena ne vem, da bi ga poklicala nazaj... Kaj neki mu je, da je zbežal, namesto da bi se skupaj zabavala. Moški pač...

(Zatemnitev).